

5367

ACC. N:R.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Landskap: Halland Upptecknat av: Harald Nilsson
 Härad: Halmstad Adress: Kung Oscarsväg 7 Lund
 Socken: Söndrum Berättat av: Birger Jönsson
 Uppteckningsår: 1936 Född år 1858 i

Uppteckningen rör

Nyodling, dragare, täckdikning och mägling.	sid. 1.
Jordtorvsbränning.	" 2.
Växtodling.	" 3.
Nötkreatur, får, svin och höns.	" 4.
Jordbruksredskap omkr. 1870.	" 5.
Tröskverk.	" 6.
Ved, "gärsle" och byggnadstimmer.	" 7.
Säsongarbete.	" 8.
Stenhuggeri.	" 9.
Fiske som binäring.	" 10.
Emigration.	" 11.

Skriv endast på denna sida!

11 sid.

5367

Nyodling, dragare, täckdikning och mägling.

Nyodling i större skala började här först omkring 1870.

På de mindre gårdarna utfördes den vanligen på så sätt att jorden hackades upp med flåhacka och torven brändes.

På de större gårdarna utfördes nyodlingen med tillhjälp av stora, hemmasidda plogar, som kom i bruk vid denna tid. Man kunde därvid ha två till tre par hästar eller oxar före. Båda slagen dragare förekom nämligen nu. Men oxarna minskades fort i antal och vid tiden omkring sekelskiftet hade de helt undanträngts av hästarna.

Nu hade man även lärt sig att täckdika och tegelrör inköptes och lades ner.

Mägling började nu också att utföras. Man brukade lägga omkring 300 lass mägdel på tunnlandet. Märgeln forslades på träbultavagnar d.v.s. vagnar med hjul utan järnringar men med järnaxlar. (vid denna tid). En mägdelkörare hade 3:50 till 4 kr, om dagen, men en mägellässare hade endast 50 öre och maten. Den förre hade häst med sig och höllesig ofta själv med mat.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
1.

5367

Jordtorvsbränning.

Omedelbart efter lantmäteriet på 1850-talet hade man skurit upp jordtorvor och bränt på mark där det funnits mulljord över leran. Därefter hade man först sätt råg och efter rågskörden satt potatis.

Det var somliga, som brände om på samma ställe flera gånger tills det nästan ingenting växte. Sedan fick ett dylikt åkerfall ligga för "fäfot" i flera år varefter man kunde odla hör på det.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
2.

5367

Växtodling.

Framförallt odlades råg såväl vinter- som vårråg, och havre.
Härefter kom korn och lin (hör). Linet såldes "rötat och brötat"
i enheter om ett pund för vilket det betalade upptill 8 kronor.
Det såldes oftast på en höstmärknad i Kvibille.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
3.

5367

Nötkreatur, får, svin och höns.

Tidigt på försommaren släpptes nötkreatur och får på bete i utmarken, där de fingo gå till efter skörden. Då denna var avslutad fick de komma in i vången och sedan gick de där tills frosten kom på senhösten.

Av svin hade man i allmänhet endast en sugga, som "färgade" om sommaren varefter den på hösten började gödas för att bli "julagris". Smågrisarna såldes till dem, som inte själva hade svin för jämt.

Höns hade man några stycken men i allmänhet inga gäss.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
4.

5367

Jordbruksredskap omkring 1870.

Hemmasmidda järnplogar ha redan omnämnts under rubrik Nyodling, dragare o.s.v. Vidare hade man ärgekrok med ett styrö, järnpinnaharv och gåsrotaharv samt tromla. De båda sistnämnda harvarna var bra redskap för bekämpande av ogräs. Tromlan bestod av en stor kraftig trästock av ek.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

X *Har sålvt*
vara gåsrotaharv.

A. Sandberg

Forsdamm, Hall.

5367

*Harald Nilsson
1936.*

Tröskverk.

Man började ganska allmänt köpa tröskverk på 1880- och 90-talen. De försåldes av kringresande agenter och kommo från Bredaryd i Småland. De kallades därför också "smälänningaverk". Priset var 150 till 250 kr, allt efter storleken. Verket och den till detta hörande hästvandringen fraktades på två lass. Snickare byggde upp de stående hästvandringarna.

När allt flera började köpa tröskverk var det en bonde, som undrade vad man sedan skulle ta sig för, då man inte hade trösket att stå med om vintern. Tröskningen gick alldeles för fort tyckte han.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
6.

5367

Ved, "gärsle" och byggnadstimmer.

Det fanns ingen ved på närmare håll än i Slättåkrar dit man körde efter boke. Och för att få "gärsle" och byggnadstimmer fick man köra efter ända till Enslöv och Torup.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
7.

5367

Säsongarbete.

Fruentimren brukade gå upp till Morra Halland för att "bryta hör" i bastuerna där. Det odlades nämligen synnerligen mycket lin där uppe på 1870 till 80 talen.

Vid samma tid på året gick karlarna med sina "plejlar" på axeln, ner till Skåne för att tröska säd, pundtröska, som det kallades. Ersättningen för arbetet erlades nämligen på så sätt att var trettonde höna tillföll tröskkarlen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
8.

5367

Stenhuggeri.

Stenhuggning, som här förekommer särskilt mycket bedrevs av särskilt yrkesfolk varav många voro från Småland och Västergötland. Flera av dessa arbetare ha sedan köpt lantbruk och slagit sig ner här på äldre dagar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—x—
9.

5367

Fiske som binäring.

Ute mot stranden fanns det många bönder som bedrev fiske som binäring. Det var särskilt kolja som fångades och den såldes i Halmstad. Men man tog även lax i härför anordnade "laxagårdar", och man kunde ibland fånga hela lass åt gången. (Ute i havet ej i Nissan) det fanns här särskilt en storfiskare som hette Janne Nilsson ock som kallades "Laxakungen". Han arrenderade laxfisket av de andra strandägarna och var ett tag smått förmögen. Men till slut gick det dock så att han dog på fattighuset. (år 1920).

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

5367

Emigration.

Från denna trakt var det mera i undantagsfall man emigrerade till Amerika. I allmänhet sökte man förtjäna lite pengar i hembygden, fick så lite i arv och gifte sig även till något, varefter man kunde slå sig ner, som sin egen på någon gård i trakten,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
11.